

Kunnanhallitus § 178

19.11.2013

Kunnanvaltuusto § 88

**KUNNAN ILMOITUS VALTIOVARAINMINISTERIÖLLE
KUNTARAKENNEUUDISTUKSEEN LIITTYVÄSTÄ SELVITYSALUEESTA**

Khall § 178

Kuntarakennelaissa kuntajaon **kehittämisen tavoitteena** on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne, joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä. Tavoitteena on, että kunta muodostuu työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kunnan palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta ja riittävästä omasta palvelutuotannosta (**Kuntarakennelaki 2 §**).

Pelkosenniemen kunta toteaa, ettei kuntajakoa muuttamalla siten, että yhdistetään alueen kuntia yhteen, riippumatta ilman suunnista taikka kuntakoalitioista, voida mitenkään saavuttaa nykytilaa parempaa, alueellisesti elinvoimaltaan eheämpää ja yhdyskuntarakenteeltaan toimivampaa kuntaa/kuntarakennetta, joka vahvistaisi samalla kunnan asukkaiden itsehallintoa. Alueen pitkät etäisyydet ja harva asutus huomioon ottaen, ei ole olemassa laajempaa työssäkäyntialuetta eikä muuta toiminnallista kokonaisuutta, joka muodostaisi laajemman kunnan, joka kykenisi lain tavoitteet nykytilaa paremmin täyttämään.

Lain tavoitteita ei siten kyetä kuntajakoa muuttamalla saavuttamaan.

Kuntarakennelain 4 §:n mukaan:

Kuntajaon muuttamisen edellytykset

”Kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos edistää 2 §:ssä tarkoitettuja kuntajaon kehittämisen tavoitteita sekä parantaa:

- 1) kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;
- 2) alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;
- 3) alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet		
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

4) alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Kunnan on muodostuttava yhtenäisestä alueesta, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden.”

Pelkosenniemen kunta toteaa, ettei mikään alueella tehtävä mahdollinen kuntajaon muutos edistä lain 2 §:n tavoitteita eikä täytä lain 4 §:n mukaisia kuntajaon muuttamisen edellytyksiä. Päinvastoin alueella kuntajaon muutoksella muodostettava uusi kunta, olisi alueeltaan epäyhtenäinen, eikä muodostaisi millään liitos variaatiolla toiminnallista kokonaisuutta ja täten väistämättä, johtuen alueen erityispiirteistä, heikentäisi lain edellytysten toteutumista ja olisi näin lainvastainen.

Kuntarakennelain 4a §:n mukaan:

Kuntarakenneuudistuksen tavoitteena on vuosina 2013–2016 kehittää kuntarakennetta 2 §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden mukaisesti ja erityisesti vahvistaa kuntien edellytyksiä järjestää yhdenvertaisesti palveluja, eheyttää yhdyskuntarakennetta sekä vahvistaa kunnallista itsehallintoa. Tarkoitus on lisäksi vahvistaa kuntien kykyä vastata palvelutuotannosta pääosin itse sekä kykyä hyödyntää markkinoita.

Pelkosenniemen kunta toteaa, edellä lainkohtiin 2 ja 4 §:t (lain tavoitteet ja kuntajaon muutoksen edellytykset) lausuttuun viitaten sekä alueen erityisolosuhteet: pitkät etäisyydet, harva asutus, hajautunut asutus- ja elinkeinojen toimintojen sijaintirakenne, julkisten kulkuyhteyksien alueen erityispiirteistä johtuva toimimattomuus ja työssäkäyntialueiden elinkeinorakenteesta johtuva hajanaisuus huomioon ottaen ei ole kehitettävissä vuosina 2013–2016 minkäänlaista yhdistymisiin perustuvaa toimivaa uutta kuntarakennetta, mikä johtaisi perustellusti tässä lainkohdassa esitettyihin lopputuloksiin.

Kuntien välillä jo nyt tehtävä yhteistyö ja erityisesti sen joustava laajentaminen ja liian sääntelyn tuomien esteiden poistaminen palvelujen kaikenlaisessa järjestämisessä ovat alueen erityispiirteet huomioon ottaen järkevä toimintamalli

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet		
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

Kunnanhallitus § 178
Kunnanvaltuusto § 88

19.11.2013

tehostaa ja saada tuottavuutta palvelujen järjestämiseen. Lapin maakunnan alueella onkin käynnistetty kokonaisarviointi SOTE-palvelujen järjestämisen ja tuottamisen osalta, Lapin oman, alueen erityispiirteisiin sopivan mallin mukaisesti.

Kuntarakennelain 4 b §:n mukaan kunnan tulee yhdessä muiden kuntien kanssa selvittää lain 4 §:ssä säädetty kuntajaon muuttamisen edellytykset täyttävää kuntien yhdistymistä kuntarakennelain 4 c–4 f §:ssä säädettyjen selvityspenusteiden mukaisesti.

Pelkosenniemen kunta katsoo edellä eri lainkohtiin lausutun perusteella, alueen maantieteellisistä olosuhteista ja pitkistä etäisyyksistä, harvasta asutuksesta, hajautuneesta elinkeino- ja asutusrakenteesta sekä työssäkäyntialueesta johtuen, ettei ole olemassa Kuntarakennelain 4 §:ssä säädetty kuntajaon muuttamisen edellytykset täyttävää kuntien yhdistymistä aikaansaataavissa riippumatta siitä, minkälainen lähialueen kunnista koostuva uusi yhdistyvä kuntavaihtoehto otetaan tarkasteluun.

Kunnan tulee ilmoittaa valtiovarainministeriölle viimeistään marraskuun 30. päivänä, minkä kunnan tai kuntien kanssa se selvittää lain 4 b §:n mukaisesti kuntien yhdistämistä. Kuntaliitosselvityksen tulee olla valmis kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun eduskunta on hyväksynyt sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain. Tämä ns. Sote-järjestämislakia koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2014.

Kunnan tulee toimittaa selvitysalueita koskevat tiedot ministeriölle sähköisesti ministeriön laatimalla lomakkeella. Kunnan vastauksen tulee perustua valtuuston päätökseen. Kuntien ilmoituksia selvitysalueista hyödynnetään hallituksen arvioissa kuntauudistuksen etenemistä vuoden 2013 lopussa.

Lisäksi valtiovarainministeriö arvioi, myönnetäänkö selvityspenusteiden osoittamista selvitysalueista poikkeuksia ja asetetaanko selvitysalueille erityisiä kuntajakoselvityksiä. Vaikka kunnalla ei olisi velvollisuutta selvittää kuntien yhdistymistä, sen tulee osallistua yhdistymisselvitykseen, jollei muuten ole saavutettavissa selvityspenusteet täyttävää toiminnallista kokonaisuutta.

Kuntarakennelaissa olevat selvityspenusteet:

4 c § Palveluiden edellyttämä väestöpohja, *palveluperuste*

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet		
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

Kunnanhallitus § 178
Kunnanvaltuusto § 88

19.11.2013

Kunnan, jossa on alle 20 000 asukasta, tulee yhdessä muiden kuntien kanssa selvittää yhdistymistä palveluperusteella alueella, jossa on.

- 1) palveluiden järjestämisen, rahoittamisen ja kehittämisen kannalta riittävä väestöpohja sekä kyky omaan riittävään palvelutuotantoon;
- 2) erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kannalta vähintään 20 000 asukasta: sekä
- 3) perusopetuksen laadukkaan ja yhdenvertaisen järjestämisen kannalta alle yksivuotiaiden ikäluokan koko vähintään noin 50

4 d § Työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti ja yhdyskuntarakenne

Kunnan tulee selvittää kuntien yhdistymistä, jos:

- 1) kunnan työssäkäyvästä väestöstä alle 80 prosentilla on työpaikka kunnan alueella (*työpaikkaomavaraisuusperuste*); sekä

Ei täyty Pelkosenniemen kunnan kohdalla.

- 2) kunnan työssäkäyvästä väestöstä Tampereen, Turun, Oulun, Lahden, Jyväskylän tai Kuopion työssäkäyntialueella sijaitsevassa kunnassa vähintään 35 prosenttia ja muilla työssäkäyntialueilla sijaitsevissa kunnissa vähintään 25 prosenttia käy työssä työssäkäyntialueen keskuskunnan alueella (*työssäkäyntiperuste*)

Ei koske.

Kunnalla on kuitenkin selvitysvelvollisuus *yhdyskuntarakenneperusteella*, jos sen tai siihen rajoittuvan kunnan yhtenäinen keskustaajama ulottuu kunnan rajan yli, taikka jos toisen kunnan keskustaajaman kasvupaine kohdistuu merkittävästi kunnan alueella sijaitsevaan lähitaajamaan.

Ei täyty Pelkosenniemen kunnan kohdalla.

Jos kunnat työssäkäyntiperusteen tai yhdyskuntarakenneperusteen perusteella muodostavat yhtenäisen alueen, niiden on selvitettävä kuntien yhdistymistä yhdessä.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet		
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

Kunnanhallitus § 178
Kunnanvaltuusto § 88

19.12.2013

Ei täyty Pelkosenniemen kunnan kohdalla.

4 e § Helsingin metropolialue

Ei koske.

4 f § Kunnan taloudellinen tilanne

Kunnan tulee selvittää kuntien yhdistymistä *talousperusteella*, jos kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut täyttävät vähintään yhden seuraavista edellytyksistä:

- 1) kunnan viimeisessä hyväksytyssä tilinpäätöksessä tai sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä alittuvat kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 63 a §:n mukaisen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksenä olevat raja-arvot;

Ei täyty Pelkosenniemen kunnan kohdalla.

- 2) kunnan viimeisessä hyväksytyssä ja kahdessa sitä edeltävässä tilinpäätöksessä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 63 a §:n mukaisen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksenä olevista kuudesta raja-arvosta täyttyy neljä; tai

Ei täyty Pelkosenniemen kunnan kohdalla.

- 3) kunnan viimeisessä hyväksytyssä tilinpäätöksessä taseen kertynyt alijäämä asukasta kohti on vähintään 500 euroa ja kahdessa sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä taseessa on kertynyttä alijäämää.

Ei täyty Pelkosenniemen kunnan kohdalla. Taseessa 31.12.2012 tilinpäätöksessä ylijäämää 2.533 €/asukas.

4 g § Selvitysalueesta poikkeaminen

Edellä 4 c §:ssä ja 4 d §:n 3 momentissa säädettyjen selvityspe-
rusteiden osoittamasta selvitysalueesta voidaan poiketa, jos sel-
vitysalueella on riittävät edellytykset vastata lakisääteisten palve-
lujen järjestämisestä ja tuottamisesta, ja:

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet		
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

Kunnanhallitus § 178
Kunnanvaltuusto § 88

19.11.2013

- 1) selvityspäätöistä poikkeava alue on 2 §:ssä säädetty kuntajaon kehittämisen tavoitteet ja 4 §:ssä säädetty kuntajaon muuttamisen edellytykset täyttävä toiminnallinen kokonaisuus;
- 2) toiminnallisen kokonaisuuden muodostaminen ei erityisen harvan asutuksen vuoksi ole muutoin mahdollista
- 3) (koskee suomen- tai ruotsinkielisten asukkaiden kielellisiä oikeuksia)
- 4) (koskee saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevia oikeuksia)

Selvitysalueesta ei kuitenkaan voida poiketa 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuilla perusteilla, jos poikkeaminen estäisi muita kuntia muodostamasta toiminnallisen kokonaisuuden.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla harvalla asutuksella tarkoitetaan kuntaa, jonka kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettu syrjäisyysluku on 1,00 tai sitä suurempi.

Täyttyy Pelkosenniemen kunnan kohdalla.

Poikkeamismahdollisuuden tarkoituksena on ottaa huomioon Suomen alueiden erilaisuus selvityspäätöistä sovellettaessa. Poikkeamisperusteen olemassaolo ei yksinään ole ratkaiseva tekijä, jos kuntaliitokselle ja sitä koskevalle selvitykselle on kunnassa vahva tarve erityisesti lakisääteisten palvelujen näkökulmasta. Poikkeamisen hakemiselle ei ole määräaikaa eli kunta voi hakea poikkeusta tarkoituksenmukaiseksi katsomassaan vaiheessa selvitystyötä. Hakemuksen tulee perustua kunnanvaltuuston päätökseen ja päätös on liitettävä hakemukseen.

Pelkosenniemen kunnan kohdalla edellä Kuntarakennelain tavoitteita (2 §), edellytyksiä (4 §), kuntajaon kehittämisen tavoitteita (4 a §) ja selvitysvelvollisuutta (4 b) sekä selvityspäätöistä (4 d-f) ja selvitysalueesta poikkeamista (4 g §) kohdissa lausutun perusteella Pelkosenniemen kunta toteaa, ettei ole olemassa perusteita kuntajaon muuttamiselle eikä mitään edellytyksiä ja perusteita asian selvittämiseksi.

Pelkosenniemen kunta säilyy itsenäisenä ja kykenee itsenäisenä kuntana vahvalla yhteistyöllä turvaamaan parhaiten kuntalaisten palvelut ja niistä erityisesti kuntalaisille tärkeät peruslähipalvelut. Kaikki muut kuntajakovaihtoehdot heiken-

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet		
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

Kunnanhallitus § 178
Kunnanvaltuusto § 88

19.11.2013

tävät väistämättä kunnan erityisolosuhteet huomioon ottaen kuntalaisen ja tärkeiden peruslähipalveluiden käyttäjien asemaa.

Liitteisiin seuraavat linkit:

1. VM:n kirje 2.9.2013: Kuntarakennelaki voimaan 1.7.2013 – kuntien selvitysvelvollisuus on alkanut, liite nro https://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20130902Kuntar/04_Valtiovarainministerioen_kirje_kunnan-ja_kaupunginhallituksille_2_9_2013.pdf
2. Kuntaliiton yleiskirje 30.9.2013: Kuntarakennelaki, liite nro http://www.kunnat.net/fi/Kuntaliitto/yleiskirjeet_lausunnot/yleiskirjeet/2013/y17802013/17-80-2013_Kuntarakennelaki.pdf
3. VM:n kirje 23.10.2013: Kuntarakennelain mukaisten selvityserusteiden osoittamasta selvitysalueesta poikkeamisen hakeminen, liite nro http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20131023Kuntar/Kuntarakennelain_mukaisten_selvityserusteiden_osoittamasta_selvitysalueesta_poikkeamisen_hakeminen.pdf

Pelkosenniemen kunnan vastausluonnos kuntarakenneuudistukseen liittyvästä selvitysalueesta, **liite nro 5.**

Selvitysalueesta poikkeamisen hakeminen

Toiminnallisen kokonaisuuden muodostaminen kuntaliitoksella ei harvan asutuksen, pitkien välimatkojen, alueen erilaisuuden ja olosuhteitten sekä kuntalaisten lähipalveluiden turvaamisen ja kunnan nykyisen toiminnan, taloudellisen tilanteen ja kyvyn huolehtia kuntalaisten palveluista ja kunnan elinvoiman kehittämisestä perusteilla vuoksi ole mahdollista. Tilanne heikkenisi nykytilanteesta joka suhteessa. Alueelle ei millään järkevillä perusteilla ole synnyttävissä uutta kuntaa, missä täytyisi lain tavoitteet ja edellytykset.

Kjoht:

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että kunnanvaltuusto päättää ilmoittaa valtiovarainministeriölle, ettei ole olemassa mitään sellaista kuntajaon muutos selvitysalueetta, jolla saavutettaisiin

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet		
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

Kunnanhallitus § 178
Kunnanvaltuusto § 88

19.11.2013

kuntarakennelaissa tarkoitetut tavoitteet (2 §), joka täyttäisi kuntajaon muutoksen edellytykset (4 §) sekä kuntajaon kehittämisen tavoitteet (4 b §) ja täten Pelkosenniemi ei ilmoita mitään selvitysalueita ministeriölle ja kehittää lain tavoitteidenkin mukaisia asioita itsenäisenä kuntana yhteistyöllä muiden kuntien ja toimijoiden kanssa.

Erityisen merkittävässä asemassa on Lapin maakunnan yhteistyö ja Lapin liiton aloittama selvitys Lapin oman SOTE-rakennetta ja toimintamallin luomisesta pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen maakuntaan. Kuntaliitokset eivät ole mikään keino vaan laaja yhteistyö palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa alueen erityisolosuhteet huomioon ottaen.

Kuntia yhdistämällä ei pitkien etäisyyksien ja erityisen harvan asutuksen alueella voida muodostaa sellaista kuntakokonaisuutta, jossa voi täytyä kuntalain tavoitteet ja edellytykset ja jossa voi toteutua perustuslain mukainen kansalaisten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Kuntaliitoksella ei tällä alueella voi muodostaa yhtenäistä työssäkäynti- ja asiointialuetta eikä palveluja turvaavaa toiminnallista kokonaisuutta. Kuntaliitos ei paranna asukkaiden palveluja ja elinolosuhteita eikä liitoksella saavuteta taloudellisia hyötyjä.

Lisäksi esitetään valtuustolle, että Pelkosenniemen kunta hakee valtionvarainministeriöltä poikkeusta selvitysvelvollisuudesta ja selvitysalueesta siten, ettei ole olemassa mitään lain perusteet täyttävää selvitysalueita olemassa ja että kunta itsessään on alue, missä palveluja ja lain tavoitteita kehitetään ja toteutetaan ja ettei toiminnallisen kokonaisuuden muodostaminen ole siten mahdollista minkään muun kunnan tai kuntien kanssa.

Perustelujen osalta viitataan myös kaikkeen edellä esittelytekstissä erikseen lihavoituna kunkin lainkohdan osalta lausuttuun (2 §, 4 §, 4 a §, 4 b § ja 4 c-f §:t ja 4 g §).

Liitteen mukainen sähköinen ilmoitus toimitetaan tämän päätöksen lisäksi.

Khall:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

* * *

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet		
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

Kunnanvaltuusto § 88

Kvalt § 88

**Liitteenä nro 4 Pelkosenniemen kunnan vastausluonnos
kuntarakenneuudistukseen liittyvästä selvitysalueesta.**

Kvalt:

Pekka Nyman saapui klo 12:14.

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Lisätietoja: kunnanjohtaja Erkki Parkkinen 0400-984674

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet		
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto